

HISTORIA WSPÓLNE DZIEDZICTWO ARCHIWISTYKA

Księga dedykowana pamięci
dr hab. **Anny Krochmal**

Redakcja naukowa
Jacek Krochmal

Archiwum Główne Akt Dawnych

HISTORIA WSPÓLNE DZIEDZICTWO ARCHIWISTYKA

Księga dedykowana pamięci
dr hab. **Anny Krochmal**

Redakcja naukowa
Jacek Krochmal

Archiwum Główne Akt Dawnych
Warszawa 2025

Spis treści / Table of contents

ANNA KROCHMAL W NASZEJ PAMIĘCI / ANNA KROCHMAL IN OUR MEMORY

Jacek Krochmal

Anna Krochmal (1965–2024). Historyk, archiwistka, urzędnik państwowy / Anna Krochmal (1965–2024), historian, archivist, civil servant 13

Bibliografia publikacji dr hab. Anny Krochmal / Bibliography of dr Anna Krochmal's publications (zestawił / compiled by Jacek Krochmal) 114

HISTORIA KOŚCIOŁA / HISTORY OF THE CHURCH

Antoni Mironowicz

Środowisko polityczne, religijne i kulturalne związane z rezydencją Chodkiewiczów w Gródku nad rzeką Supraśl na początku XVI stulecia / Political, ecclesiastical and cultural milieu associated with Chodkiewicz residence in Gródek on the Supraśl River at the beginning of the 16th century 131

Tomasz Kempa

Dwie listowne relacje o przebiegu synodu protestanckiego w Toruniu (1595) przesłane do wojewody wileńskiego Krzysztofa Radziwiłła „Pioruna” / Two epistolary accounts regarding the proceedings of the Protestant synod in Toruń (1595), sent to the Voivode of Vilnius Krzysztof ‘Piorun’ Radziwiłł 149

Uładzimir Padalinski

Prawosławne ośrodki intelektualne ziem wschodnich Wielkiego Księstwa Litewskiego w pierwszej połowie XVII wieku: perspektywy badawcze / Orthodox intellectual centres of the eastern part of the Grand Duchy of Lithuania in the first half of the 17th century – research perspectives 169

Myron Kapral

Przemyskie strony biografii Mychajła Gunaszewskiego, historyka i działacza Cerkwi prawosławnej / The Przemyśl Pages of Mykhailo Gunaszewski's Biography (c. 1610 – after 1672), Historian and Leader of the Orthodox Church 185

Anna Laszuk

Posłane do dalekiego kraju. Początki warszawskiego klasztoru Wizytek / Dispatched to a distant land. Beginnings of the Visitation Sisters Convent in Warsaw 199

Dorota Wereda

Bazylianie prowincji litewskiej w czasie wielkiej wojny północnej / Basilian monks of the Lithuanian province during the Great Northern War 217

Stanisław Nabywaniec

Zjazdy walauskie eparchii przemyskiej w XVIII wieku / Walawa assemblies of Przemyśl eparchy in 18th century 241

Paweł Sygowski

Unicka cerkiew we wsi Zalisy na Wołyniu i jej kaplica filialna we wsi Kraska oraz nowa cerkiew w Zabłociu / Uniate church in the village of Zalisy in Volhynia, its satellite chapel in the village of Kraska and the new church in Zabłocie 267

Spis treści / Table of contents

William Lecyk

- „Naszego duchownego przeszłego jest syn...” Ród kapłański Pisulińskich (Pisulaków) z Semerówki w XVIII–XIX wieku. Studium przypadku / „The son of our former priest...” The clergy family of Pisulińskich (Pisulaks) from Semerówka in the 18th–19th centuries. A case study 289

Beata Lorens

- Bazylianie w prowincji galicyjskiej w 1802 roku / Basilian monks in the province of Galicia in 1802 311

Małgorzata Końska

- Struktura organizacyjna unickiej diecezji chełmskiej w 1809 roku / Organizational structure of the Uniate Diocese of Chełm in 1809 333

Irena Wodzianowska

- Archimandria kaniowska w świetle wizytacji z lat 1819–1832 / The archimandry of Kaniów in the light of the visitations of 1819–1832 353

Andrzej Gil

- Cerkiew prawosławna w guberniach inflanckich Cesarstwa Rosyjskiego / The Orthodox Church in the Livonian Governorates of the Russian Empire 367

Witold Kołbuk

- Wschodnie chrześcijaństwo w piśmiennictwie Józefa Ignacego Kraszewskiego / Eastern Christianity in the works of Józef Ignacy Kraszewski 385

Magdalena Marosz

- Kościół i klasztor karmelitanek dawnej obserwancji w Dubnie w świetle wizytacji generalnej i inwentarza z lat 1856–1861 i 1867 / Church and monastery of the Carmelite nuns of the Ancient Observance in Dubno in the light of the general visitation and inventory of 1856–1861 and 1867 397

Augustyn Babiak

- Dzieje procesu beatyfikacyjnego greckokatolickiego metropolity lwowskiego Andrzeja Szeptyckiego / History of the beatification process of Greek Catholic Metropolitan of Lviv Andrey Sheptytsky 433

Cezary Taracha

- Argentyński biskup w obronie Kościoła katolickiego w Polsce / Julián Pedro Martínez (1881–1966) – an Argentinian bishop defending Polish Catholic Church .. 459

Stanisław Stępień

- „Giertruda – gieroinia truda”. Jak w ZSRR chrześcijańskim imionom nadawano świeckie znaczenie / Gertruda – gieroinia truda. How Christian names were given secular meanings in the USSR 467

Hubert Laszkiewicz

- Przekonać i pokonać. Poetyka perswazji w PRL: reportaż Jerzego Lovella z 27 kwietnia 1960 r. i walki o krzyż w Nowej Hucie / Persuade and overcome. The poetics of persuasion in communist Poland: reportage by Jerzy Lovell of 27 April 1960 and the battle for the cross in Nowa Huta 481

WSPÓLNE DZIEDZICTWO RZECZYPOSPOLITEJ
/ COMMON HERITAGE OF THE COMMONWEALTH

Wojciech Krawczuk

- Zygmunt III o szwedzkiej kancelarii / King Sigismund III's Reflections
on the Swedish Chancellery* 507

Dorota Lewandowska

- Losy ksiąg metrykalnych z tak zwanych terenów zabużańskich od 1939 r.
do połowy XX wieku / History of the vital records from the so-called East-of-Bug
River region from 1939 to mid-20th century* 513

POWSTANIA NARODOWE I WALKA O NIEPODLEGŁĄ POLSKĘ
/ NATIONAL UPRISINGS AND FIGHT FOR SOVEREIGN POLAND

Ewa M. Ziółek

- Ambona jako instrument informacji w czasie wojny austriacko-polskiej 1809
roku / A church pulpit as an information instrument during the Austrian-Polish
War of 1809* 549

Andrzej Szwarc

- Rosjanie o powstaniu styczniowym. W kręgu dawnych i nowych stereotypów / The
Russians about the January Uprising – in the circle of stereotypes old and new* 561

OBRAZKI Z DZIEJÓW GALICJI / SNAPSHOTS FROM LIFE IN GALICIA

Zdzisław Budzyński

- Kresowy przekładaniec. Polsko-ukraińskie związki mieszane w Przemyślu
w świetle dokumentacji metrykalnej z okresu zaboru austriackiego / Borderland
layer cake. Mixed Polish-Ukrainian marriages in Przemyśl in the light of vital
records from the period of the Austrian partition* 577

Kamila Follprecht

- Krakowskie cechy rzemieślnicze wobec zapisów ustawy przemysłowej z roku
1860 (w nawiązaniu do pisma c.k. Starostwa w Jasle z 1896 roku) / Kraków craft
guilds in the face of the provisions of the Industrial Act of 1860 (with reference
to the letter of the k.k. Starost Office in Jasło of 1896)* 597

Anna Siciak

- Z Przemyśla do Rzeszowa. Zawile zawodowe dzieje dziewiętnastowiecznego
drukarsza Franciszka Skielskiego / From Przemyśl to Rzeszów. Turbulent
professional history of a 19th century printer, Franciszek Skielski* 615

RELACJE POLSKO-UKRAIŃSKIE / POLISH-UKRAINIAN RELATIONS

Henryk Bartoszewicz

- Roman Knoll o Ukrainie i relacjach polsko-ukraińskich / Roman Knoll on
Ukraine and Polish-Ukrainian relations* 635

Iryna Matiasz

- Pamięć instytucjonalna dyplomacji i miejsca pamięci dyplomacji polskiej
w Kijowie / Institutional memory of diplomacy and Polish diplomatic memory
sites in Kyiv* 665

Spis treści / Table of contents

POLSKIE INSTYTUCJE ZA GRANICĄ / POLISH INSTITUTIONS ABROAD

Andrzej Suchcitz

- Szkic do dziejów Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie w latach 1945–1990 / A sketch of the history of the Archives of the Polish Institute and Sikorski Museum 1945–1990* 685

Janusz Bonczkowski

- Kolekcja profesora Oskara Haleckiego w Polskim Instytucie Naukowym w Nowym Jorku / The Professor Oskar Halecki collection at the Polish Institute of Arts and Sciences in New York* 699

Rafał Górny

- Charakterystyka zasobu Archiwum Fundacji Rzymskiej im. Janiny Umiastowskiej / Description of the holdings of Janina Umiastowska Rome Foundation archive*..... 717

ARCHIWISTYKA / ARCHIVAL SCIENCE

Waldemar Chorążyczewski

- Archiwum historyczne jako termin archiwalny / Historical archive as an archival term* 735

Wanda K. Roman

- O zarządzaniu informacją archiwalną w Polsce / Archival information management in Poland* 751

MISCELLANEA

Hubert Wajs

- La Méridienne – wokół południka paryskiego / La Méridienne – the Parisian meridian* 771

Rafał Jankowski, Kamil Kajma

- Dwie relacje z uroczystego wjazdu Michała Kazimierza Radziwiłła „Rybeńki” do Nieświeża 30 czerwca 1724 roku / Two accounts of the ceremonial entry of Michał Kazimierz ‘Rybeńka’ Radziwiłł to Nesvizh on June 30, 1724* 787

Paweł Gut

- Struktura kamer wojenno-skarbowych i deputacji kamer wojenno-skarbowych w Prusach w latach 1723–1806 / Structure of the War and Domains Chambers (Krieges- und Domainen-Kammer) and Deputation of War and Domains (Krieges- und Domainen-Kammerdeputation) in Prussia in 1723–1806* 807

Jerzy Gaul

- Józef Piłsudski wobec wschodniego Locarno i kolektywnych paktów gwarancyjnych w świetle polskiej racji stanu (1925–1935) / Józef Piłsudski's position vis-à-vis Locarno and the collective guarantee pacts in the light of Polish raison d'état (1925–1935)* 821

POST MORTEM

- Kondolencje i nekrologi (wybór) / Obituaries and condolences (a selection)* 847